

Klippegrønt til kirkegårde

– resultater af spørgeskemaundersøgelse

Af Lars Askholm, J.E.Bjørn A/S

Om forfatteren:

Lars Askholm var fra 1991 til maj 1993 ansat hos Dansk Skovforenings Pyntegrøntsektion som afsætningskonsulent. I samarbejde med Jens Søgaard Jacobsen, Pyntegrøntsektionen, gennemførtes en markedsundersøgelse af klippegrøntforbruget på danske kirkegårde, og Lars Askholm var ansvarlig for gennemførelsen og udarbejdelsen af sorteringsreglerne for de klippegrøntarter, der oftest anvendes på danske kirkegårde.

Lars Askholm har siden maj 1993 været ansat hos grossistfirmaet J. E. Bjørn A/S, hvor han er ansvarlig for handlen med klippegrønt.

Indledning:

Dansk Skovforenings Pyntegrøntsektion foretog i foråret 1993 en analyse af en

tidligere gennemført spørgeskemaundersøgelse, vedrørende forbruget af klippegrønt på danske kirkegårde.

Undersøgelsen startede med baggrund i en viden om, at danske kirkegårde er forbrugere af ganske betragtelige mængder klippegrønt. Samtidig var det kendt, at der ikke eksisterede egentlige sorteringsvejledninger for de klippegrøntarter, der primært anvendes på kirkegårde.

Hovedformålet med undersøgelsen var derfor dels at klarlægge hvor store mængder, kirkegårde anvender, dels at fastlægge til hvilke formål, dette klippegrønt anvendes. Samtidig skulle undersøgelsen klarlægge de væsentligste kvalitetskrav til klippegrøntet fra kirkegårdenes side, og dette resulterede i sorteringsvejledninger for arterne rødgran, omorika, bjergfyr og hvidgran.

Spørgeskemaundersøgelsen:

Respondenterne i spørgeskemaundersøgelsen valgte blandt medlemmer af diverse fagorganisationer indenfor kirkegårds- og gravervæsenet, heriblandt FAKK og Foreningen af Kirkegårdsledere.

Det betød, at udvælgelsen af respondenterne i spørgeskemaundersøgelsen ikke umiddelbart afspejlede et repræsentativt gennemsnit af den samlede fordeling af kirkegårde i Danmark. Derfor blev kirkegårde opdelt efter størrelse, fordelt på 4 grupper, hvor gruppe 1 er de store kirkegårde, og gruppe 4 de mindste.

Ialt 100 svarede på spørgeskemaundersøgelsen, og de repræsenterede et samlet antal kirkegårde på ca. 150 - svarende til omkring 7 % af alle kirkegårde i Danmark.

Art	Besvarelser Spørgeskema	Totalforbrug Estimeret	% af total forbrug
Rødgran:	896.015 kg	5.549.000 kg	51,2%
N.gran:	173.216 kg	1.073.000 kg	9,9%
Bjergfyr:	461.452 kg	2.861.000 kg	26,4%
Nobilis:	54.702 kg	336.000 kg	3,1%
Hvidgran:	135.835 kg	845.000 kg	7,8%
Omorika:	17.370 kg	108.000 kg	1,0%
Ædelgran:	2.300 kg	11.000 kg	0,1%
Blågran:	2.100 kg	11.000 kg	0,1%
Grandis:	4.407 kg	33.000 kg	0,3%
Cypres:	1.220 kg	11.000 kg	0,1%
Gul Cyp:	75 kg	-----	> 0,1%
Gul Taks:	75 kg	-----	> 0,1%
Andet:	810 kg	-----	> 0,1%
Ialt:	1.749.577 kg	10.838.000 kg	

Figur 1. Forbrug af klippegrønt – fordelt på arter.

	Alm. fladedækning	Pyntning/dekorering	Stående dekorering
Gruppe 1	RGR mindre NGR	HGR - FYR mindre NOB/NGR	FYR
Gruppe 2	RGR mindre NGR	HGR - NGR mindre NOB	FYR
Gruppe 3	RGR - NGR	NOB	FYR
Gruppe 4	RGR - NGR	NOB - NGR	FYR

Figur 2. Typisk artsanvendelse, fordelt på grupper.

	Gruppe 1	Gruppe 2	Gruppe 3	Gruppe 4	Ialt
Alt fra egen skov	0	0	0	0	0
Dele fra egen skov	3	3	0	0	6
Alt selvklip	0	0	0	1	1
Dele fra selvklip	0	0	0	1	1
Alt købt i skoven	1	7	7	13	28
Dele købt i skoven	0	5	5	4	14
Alt købt grossist	3	17	14	15	49
Dele købt grossist	3	6	5	3	17
Ialt	7	31	26	33	97

Figur 3. Klippegrøntets oprindelse, fordelt på grupper.

Utilfreds med	RGR	HGR	FYR	NGR	NOB
Dækkeevne	23	3	0	3	1
Sortering	4	1	0	4	0
Alger m.v.	1	0	0	2	0
Nålefarve	11	12	1	3	0
Grenstruktur	0	0	6	0	0
Ialt	39	16	7	12	1

Figur 4. Utilfredsheden fordeler sig som beskrevet i det følgende skema, fordelt på arter.

Forbruget af klippegrønt:

Respondenterne i undersøgelsen repræsenterer et samlet forbrug af alle arter på 1.749.577 kg pr. år.

Derved estimeres det samlede forbrug på danske kirkegårde til ca. 10.800.000 kg i undersøgelsen, men efterfølgende må det konstateres, at dette tal er for højt. Det vurderes til at være ca. 30 % lavere, og dermed ligger det formodentligt omkring 7.500.000 kg.

Figur 1 viser hvordan fordelingen mellem de forskellige arter er. Denne relative fordeling (% af total forbrug) må dog anses som værende realistisk. Det betyder, at mere end 50 % af al klippegrønt til kirkegårdene er rødgran. Derefter kommer bjergfyr og nordmannsgran.

Hvidgran er også godt repræsenteret med 7,8 % af det totale forbrug, men billedet vil ændre sig for denne sæson, idet der stort set ikke findes hvidgran, der kan leve op til de kvalitetskrav, der er beskrevet i sorteringsvejledningen (se sorteringsvejledningen andet steds i denne artikel). Derfor vil der i de kommende år ske en forskydning fra hvidgran mod primært nobilis, sådan at den relative fordeling af nobilis stiger og tilsvarende falder for hvidgran.

Klippegrøntets anvendelse:

Generelt viser undersøgelsen, at især de store og mellemstore kirkegårde anvender rødgran på bekostning af nordmannsgran til almindelig fladedækning. Deri-

mod har netop nordmannsgranen en relativ god markedsandel ved fladedækning på de mindre kirkegårde.

Tilsvarende gælder for forholdet mellem hvidgran og nobilis. Jo mindre kirkegården er, jo mere nobilis - relativt set - bruges på bekostning af hvidgran. Disse arter anvendes primært til dekoration og pyntning. Derfor er det primært de større kirkegårde, der tvinges til at skifte pyntningsart, nu da hvidgranen mere eller mindre falder bort.

Desuden anvendes fyr til dette formål.

Undersøgelsen viser desuden, at især de mindre kirkegårde anvender andre arter end de gængse, og dermed har de også et større udvalg. I kontrast hertil er de store kirkegårde, som holder sig til standardtypen.

Ved dekoration med stående skove af bjergfyr viser undersøgelsen, at jo større kirkegården er, jo hyppigere anvendes denne art til dette formål.

Figur 2 viser den typiske fordeling af forskellige arter til forskellige formål.

Hvor kommer klippegrøntet fra:

Figur 3 viser de handelskanaler, hvor igennem klippegrøntet strømmer til kirkegårdene.

Som det ses af skemaet køber ca. 50 % af alle respondenter, uanset gruppe, alt deres klippegrønt gennem grossister. Dertil kommer, at 17 % af alle respondenterne angiver, at de køber en del af grøntet gennem grossister.

Figur 9: Nordmannsgran anvendes i stadig stigende grad til alm. fladedækning, på bekostning af rødgran.

Desuden viser undersøgelsen, at jo større kirkegården er, jo større del af klippegrøntet købes gennem grossister.

På den baggrund kan det næppe overraske, at det forholder sig omvendt med indkøbet fra skovdistrikterne. Jo mindre kirkegården er, jo større er sandsynligheden for, at klippegrøntet købes lokalt.

Figur 5. Sorteringsvejledning for Rødgran.

Betegnelse	Rødgran
Grenlængde ved 3-4 kryds Stab på ca. 5 cm med internodier er tilladt, men måles ikke med.	40-90 cm *)
Dækkeevne	God, maksimalt 30 cm mellem hvert kryds.
Farve på årets nåle	Ensfarvet mørk - grøn.
Nålelængde	Minimum 10 mm.
Handelsenhed	10 kg pr. bundt.
Må ikke forekomme	Algebelægning og nåletab andre steder end ved grenbasis. Her må skaderne ikke overstige det, en håndflade kan dække. Grene med topskudspræg. Misfarvede og rådne nåle. Afgnavede og afslidte grenspidser. Græs, blade og andet ukrudt. Grene, der bærer præg af luseangreb eller anden insektskade.

Der skal være minimum 3 komplette kryds på grenen.
Der kan leveres grene med ca. 15 cm skaft efter aftale.
Partiet skal fremstå ensartet.

*) Grene op til 100 cm kan medtages, hvis dækkeevnen ikke forringes.

Figur 6. Sorteringsvejledning for Hvidgran.

Betegnelse	Hvidgran
Grenlængde Stab på ca. 5 cm med internodier er tilladt, men måles ikke med.	30-90 cm.
Grenens form	Ret, symmetrisk.
Dækkeevne	God, maximalt 20 cm mellem hvert grenkryds.
Skudfylde	Korte, tætte skud.
Farve på årets nåle	Blågrøn - blå.
Nålerejsning	Krumme og let oprejste.
Handelsenhed	10 kg pr. bundt.
Må ikke forekomme	Algebelægning og nåletab andre steder end ved grenbasis. Her må skaderne ikke overstige det, en håndflade kan dække. Grene med topskudspræg. Misfarvede og rådne nåle. Afgnavede og afslidte grenspidser. Græs, blade og andet ukrudt. Grene, der bærer præg af luseangreb eller anden insektskade.

Der skal være minimum 3 komplette kryds på grenen.
Der kan leveres grene med ca. 15 cm skaft efter aftale.
Partiet skal fremstå ensartet.

(U)tilfredshed med klippegrøntet:

Spørgeskemaundersøgelsen viser, at hen ved 2/3 af respondenterne svarer, at klippegrøntet svarer til kravene som forlangtes ved handlens indgåelse.

Tilsvarende svarede 1/3 at klippegrøntet ikke, helt eller delvist, var som forventet. Udgangspunktet for denne undersøgelse var netop en forventning om, at leveringerne til kirkegårde generelt var for dårlige. Denne undersøgelse bekræfter forventningerne, idet 1 ud af 3 respondenter er mere eller mindre utilfreds med leveringerne. Man må konstatere, at dette tal er alt for højt.

Figur 4 viser, at de generelle problemer består af følgende:

Rødgran har for dårlig dækkeevne, og nålene mangler farve. Desuden er holdbarheden for dårlig.

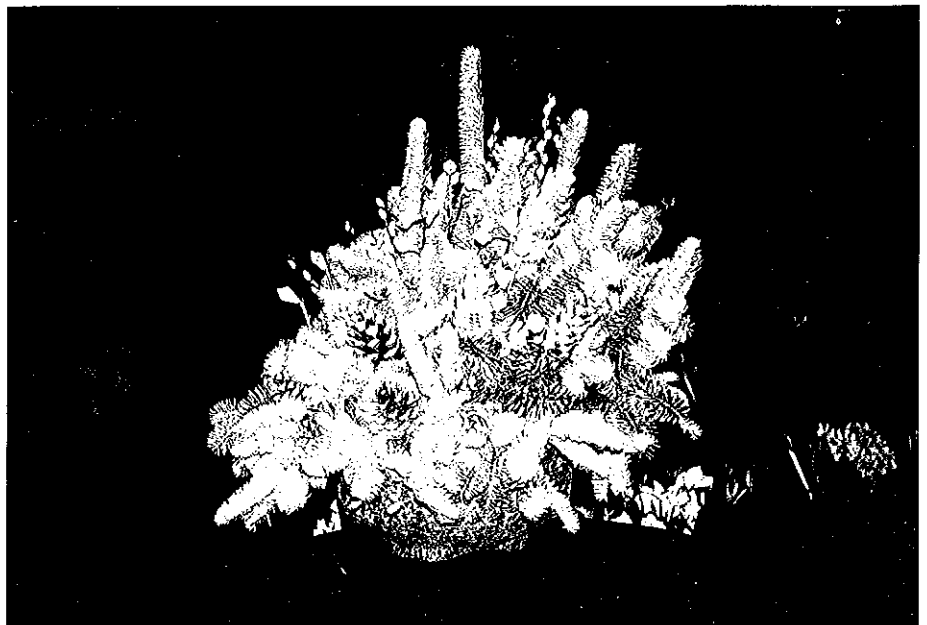
Problemet med hvidgran er oftest, at det mangler farve.

Endelig viser undersøgelsen, at en del har fået skæve fyrregrene, og havde forventet lige toppe.

Opsummering:

Denne undersøgelse, samt arbejdet fra den nedsatte følgegruppe, bestående af repræsentanter fra dyrkersiden, grossistsiden, SiD, og interesseorganisationer fra kirkegårdene, resulterede i sorteringsvejledninger for arterne rødgran, hvidgran, omorika og bjergfyr. Disse er gengivet i figurerne 5, 6, 7, og 8.

Det var et udtrykt ønske blandt alle del-

Figur 10: I Tyskland er gravdekorationer en stor artikel. Hertil anvendes store mængder af dansk nobilis.

tagerne i følgegruppen, at sorteringsvejledninger blev indført på linie med de tilsvarende for nordmannsgran og nobilis klip.

Sorteringerne er på nuværende tidspunkt distribueret ud til alle kirkegårde og alle medlemmer af Pyntegrøntsektionen, ligesom både producentled (PS) og forbrugerled (kirkegårdene) har accepteret vejledningerne som værende gældende

med mindre andet klart fremgår.

J. E. Bjørn A/S har, som det første grossistselskab, optaget kvalitetskravene i indkøbet af de berørte arter. Dette er gjort af hensyn til vore kunder, men også i erkendelse af, at levering af en god kvalitet er bedst for alle parter, incl. os selv.

Derfor hilser vi sorteringsvejledningerne velkomne.

Figur 7. Sorteringsvejledning for Omorika.

Betegnelse	Omorika
Grenlængde ved 3-4 kryds Stab på ca. 5 cm med internodier er tilladt, men måles ikke med.	30-80 cm
Dækkeevne	God, maksimalt 25 cm mellem hvert grenkryds.
Skudfylde	Korte, tætte skud med mange internodier.
Farve på årets nåle	Mørkegrønne på oversiden. Hvidlige på undersiden.
Handelsenhed	5 kg pr. bundt.
Må ikke forekomme	Algebelægning og nåletab andre steder end ved grenbasis. Her må skaderne ikke overstige det, en håndflade kan dække. Grene med topskudspræg. Misfarvede og rådne nåle. Afgnavede og afslidte grenspidser. Græs, blade og andet ukrudt. Grene, der bærer præg af luseangreb eller anden insektskade.

Der skal være minimum 3 komplette kryds på grenen.
Der kan leveres grene med ca. 15 cm skaft efter aftale.
Partiet skal fremstå ensartet.

*) Grene op til 100 cm kan medtages, hvis dækkeevnen ikke forringes.

Figur 8. Sorteringsvejledning for Bjergfyr.

Betegnelse	Dekorationsfyr	Korte toppe	Lange toppe
Grenlængde	30-80 cm. incl. 5-15 cm stab	40-80 cm. incl. 15 cm stab	80-120 cm. incl. 15-20 cm stab *)
Grenens form	Uregelmæssig, skæv	Regelmæssig, ret, opadstræbende sidegrene	Regelmæssig, ret, opadstræbende sidegrene
Skudfylde	Tæt, minimum 2 års nåle	Tæt, minimum 2 års nåle	Tæt, minimum 2 års nåle
Antal grenkryds	Minimum 2	Minimum 2	Minimum 3
Farve på årets nåle	Mørkegrøn	Mørkegrøn	Mørkegrøn
Nålelængde	Ensartet	Ensartet	Ensartet
Nålerejsning		Opadvendt langs grenen	Opadvendt langs grenen
Klippested	Sidegrene	Toppe	Toppe
Handelsenhed	5 kg pr. bundt	5 kg pr. bundt	9 kg pr. bundt
Må ikke forekomme	Hanblomster i større mængder. Skadedyrangreb. Misfarvede nåle. Rester efter ukrudt, blade m.v. Algebelægning og anden belægning af nålene. Nåletab i skudspidserne.		

*) Længere toppe efter aftale.